

BESTSELLER *NEW YORK TIMES*

POĎME SPOLU SNÍVAŤ

---

*CESTA
K LEPŠEJ BUDÚCNOSTI*

PÁPEŽ FRANTIŠEK

POĎME SPOLU SNÍVAŤ

Cesta k lepší budoucnosti

POĎME SPOLU SNÍVAT

Cesta k lepší budoucnosti

PÁPEŽ FRANTIŠEK

Rozhovor s Austenom Ivereighom

Fortuna
Libri

Original title: LET US DREAM:
THE PATH TO A BETTER FUTURE by Pope Francis
Copyright © 2020 by Austen Ivereigh
Copyright for the poem Esperanza
in the original edition © 2020 by Alexis Valdés
Originally published by Simon & Schuster,
New York, NY 10020
Cover design © by Jackie Slow
Cover photograph by Paul Haring/Catholic News Service

Translation © Romana Farská, 2021
Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2021

Báseň Alexisa Valdésa *Nádej* (Esperanza)
na s. 149 preložil Ľubomír Feldek.

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri.

www.fortunalibri.sk

Zodpovedná redaktorka Anna Šikulová

Prvé vydanie

Všetky práva vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať,
ukladať do informačných systémov ani rozširovať
akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky,
fotografickou reprodukciou, alebo inými prostriedkami,
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ISBN 978-80-573-0101-1

Obsah

Prológ

7

PRVÁ ČASŤ

Čas vnímať

15

Druhá časť

Čas vybrať

57

Tretia časť

Čas konať

105

Epilóg

145

Doslov Austena Ivereigha

151

Poznámky Austena Ivereigha

155

Prológ

Toto obdobie vnímam ako čas zúčtovania. Myslím na to, čo hovorí Ježiš Petrovi v *Evanjeliu podľa Lukáša* (22, 31), že satan si ho vyžiadal, aby ho preosial ako pšenicu. Dostať sa do krízy znamená byť preosievajú. Kategórie a zaužívané spôsoby myslenia sa ti otriasajú, priority a životný štýl čelia náročným úlohám. Prekračuješ prah, či už z vlastného rozhodnutia alebo z nevyhnutnosti, pretože krízam sa nedá vyhnúť. Ani tej, ktorou práve prechádzame.

Prekonáš túto krízu? Ak áno, ako? To je otázka. Základné pravidlo krízy je, že z nej nevychádzaš rovnaký. Ak ňou prejdeš, vyjdeš lepší alebo horší, ale nikdy nie rovnaký.

Žijeme obdobie skúšky. Biblia pri opise takýchto skúšok hovorí o prechode ohňom, ako keď pec skúša výrobky hrnčiara (Sir 27, 5). Všetci v živote prechádzame skúškami. A rastieme tým.

V životných skúškach odhaľuješ svoje srdce – aké je pevné, milosrdné, aké veľké alebo malé. Obyčajné časy sú ako oficiálne spoločenské situácie: nemusíš sa prejavíť. Usmievaš sa, hovoríš správne veci a prechádzaš bez ujmy, nikdy nemusíš ukázať, aký si v skutočnosti. Inak je to, keď sa ocitneš v kríze, vtedy si musíš vybrať. A pri rozhodovaní odhalíš svoje srdce.

Pomysli na to, čo nám ukazujú dejiny. Keď srdcia ľudí prechádzajú skúškou, uvedomia si, čo bráni ich rastu. Zároveň cítia prítomnosť Pána, ktorý je verný a odpovedá na volanie svojho ľudu. A skúsenosť umožní, aby sa otvoril novej budúcnosti.

Zamysli sa nad tým, čo vidíme počas krízy súvisiacej s ochorením covid-19. Nad mučeníkmi, mužmi a ženami, ktorí položili životy v službe blížnym. Pomysli na ľudí pracujúcich v zdravotníctve, na lekárov, zdravotné sestry, opatrovateľov, ako aj na kaplánov a všetkých, ktorí sa rozhodli sprevádzať iných v bolestiach. Za potrebných opatrení sa snažili poskytnúť podporu a útechu. Boli svedkami blízkosti a nehy. Mnohí tragicky zomreli. Ak si chceme uctiť svedectvo a utrpenie toľkých ľudí, musíme budovať zajtrajšok tak, že budeme kráčať po cestách, ktoré nám osvetlili.

Ale – a hovorím to s bolesťou a hanbou – myslíme aj na úžerníkov, poskytovateľov pôžičiek, ktorí sa objavujú pri dverách zúfalých ľudí. Ak natiahnu ruku, tak len preto, aby ponúkli pôžičky, ktoré sa nedajú nikdy splatiť a nakoniec natrvalo zadlžia tých, ktorí ich prijímú. Takíto poskytovatelia pôžičiek obchodujú s ľudským utrpením.

V krízových situáciách máš dobré aj zlé chvíle: ľudia odhaľujú svoju pravú tvár. Nieкто sa naplno venuje službe tým, ktorí to potrebujú, nieкто zbohatne na tom, že nieкто niečo potrebuje. Niektorí pomáhajú druhým – novými tvorivými spôsobmi bez opustenia domu – zatiaľ čo iní sa vtiahnu do svojho panciera. Odhaľuje sa, aké máme srdcia.

Skúšaní nie sú len konkrétni jedinci, ale aj celé národy. Pomysli na vlády, ktoré si musia počas pandémie

vybrať. Čo je dôležitejšie? Staráť sa o ľudí alebo udržať fungovanie ekonomiky? Postaráme sa o ľudí alebo ich obetujeme len preto, aby na burze nenastala kríza? Pribrzdíme mašinériu bohatstva s vedomím, že ľudia budú trpieť, no zachránime tým životy? V niektorých prípadoch sa vlády pokúsili ochrániť predovšetkým ekonomiku, možno preto, lebo nechápali závažnosť ochorenia, alebo preto, lebo im chýbali zdroje. Tieto vlády dávajú do zálohy svojich ľudí. Pri prijímaní takých rozhodnutí podliehajú skúške priority, odhalia sa ich hodnoty.

V kríze vždy prichádza pokušenie ustúpiť. Samozrejme, sú chvíle, keď sa musíme z taktických dôvodov stiahnuť. Ako hovorí Biblia: „Domov, Izrael!“ (1 Kr 12, 16). Sú však situácie, keď to nie je ani správne, ani ľudské. Ježiš na to jasne poukazuje v známom podobenstve o milosrdnom Samaritánovi. Keď levita a kňaz odchádzajú od krvácajúceho muža, ktorého dobili zloději, je to „funkčný“ ústup, myslím tým, že sa usilujú zachovať si svoje postavenie, svoj status quo – čelia kríze a tá kríza ich preveruje.

V kríze sa funkcionalizmus otriasa a musíme prehodnotiť a upraviť svoje úlohy a návyky, aby sme z nej vyšli ako lepší ľudia. Kríza si vyžaduje prítomnosť celého nášho ja – nemôžeš ustúpiť, vrátiť sa do starých koľají a rolí. Pomysli na Samaritána: zastaví sa, zostane, koná, vstupuje do sveta zraneného človeka, vloží sa do situácie, do utrpenia druhého, a tak vytvára novú budúcnosť.

Konať v kríze samaritánskym spôsobom znamená dať sa zasiahnúť tým, čo vidím, s vedomím, že utrpenie ma zmení. My kresťania tomu hovoríme, že sme *prijali*

a objali kríž. Objatie kríža s presvedčením, že to, čo príde, je nový život, nám dáva odvahu prestať nariekať, vystúpiť zo seba, slúžiť iným a umožniť tak zmenu, ktorá vzíde len zo súcitu a služby.

Niektorí odpovedajú na utrpenie krízy pokrčením pliec. Hovoria: „Boh stvoril takýto svet, jednoducho je taký.“ Ale takáto odpoveď nesprávne interpretuje Božie tvorenie ako statické, hoci ide o dynamický proces. Svet sa stále *vytvára*. Pavol v *Liste Rimanom* (8, 22) hovorí, že stvorenie vzdychá a zvíja sa v pôrodných bolestiach. Boh chce stále vytvárať svet spolu s nami ako partnermi. Od samého začiatku nás pozýva, aby sme sa pridali k nemu v pokojných časoch aj v časoch krízy, vždy. Nie je to tak, že sme to dostali zabalené a zapečatené: „Nech sa páči, tu máš svet.“

Podľa správy z knihy *Genezis* Boh prikazuje Adamovi a Eve, aby boli plodní. Ľudstvo má mandát, aby menilo, aby budovalo, vládlo stvorenstvu v pozitívnom zmysle tvorenia z neho a s ním. Teda to, čo má prísť, nezávisí od nejakého neviditeľného mechanizmu, budúcnosti, v ktorej je ľudstvo pasívnym pozorovateľom. Nie, sme protagonisti, sme – ak môžem rozšíriť to slovo – *spolutvorcami*. Keď nám Pán povedal, aby sme išli a množili sa, aby sme ovládli zem, hovorí: Buďte tvorcami svojej budúcnosti.

Z tejto krízy môžeme vyjsť lepší alebo horší. Môžeme sklznúť nazad, alebo môžeme vytvoriť niečo nové. Teraz potrebujeme príležitosť na zmenu, na vytvorenie priestoru pre to nové, čo potrebujeme. Ako keď Boh hovorí Izaiášovi: Poďte, hovorme o tom. Ak ste pripravení počúvať, čaká nás skvelá budúcnosť. Ak však odmietnete počúvať, pohltí vás meč (Iz 1, 18 – 20).

Je toľko vojen, ktoré nás môžu zničiť.

Covid kríza sa môže zdať mimoriadnou, pretože postihuje väčšinu ľudstva. Mimoriadna je len tým, že je taká viditeľná. Jestvuje tisíc ďalších kríz, ktoré sú rovnako katastrofálne, no sú od niektorých z nás dosť vzdialené, takže sa môžeme správať, akoby ich nebolo. Spomeňme napríklad vojny v rôznych častiach sveta, výrobu a obchodovanie so zbraňami, státisíce utečencov unikajúcich z chudoby, hladu a nedostatku príležitostí, klimatické zmeny. Tieto tragédie sa nám môžu zdať vzdialené, vnímame ich len ako súčasť každodenných správ, ktoré nás, žiaľ, neprinúti zmeniť svoje záujmy a priority. Ale ovplyvňujú celé ľudstvo rovnako ako covid kríza.

Stačí sa pozrieť na čísla, koľko štáty minú na zbrojenie, a stuhne ti krv v žilách. Potom porovnaj tieto čísla so štatistikami UNICEF-u, koľko detí nemôže chodiť do školy a zaspáva hladných, a uvedomíš si, kto platí výdavky na zbrojenie. Počas prvých štyroch mesiacov tohto roku zomrelo od hladu 3,7 milióna ľudí. A koľko ich zomrelo vo vojne? Financovanie zbrojenia ničí ľudstvo. Je to veľmi vážny koronavírus, ale pretože obeť sú pred nami ukryté, nehovoríme o nich.

Pred niektorými je rovnako skryté ničenie prírodného sveta. Mysleli sme si, že sa nás to netýka, pretože sa to deje inde, no zrazu to zbadáme, pochopíme: loď prvýkrát prechádza severným pólom a uvedomujeme si, že vzdialené povodne a lesné požiare sú súčasťou tej istej krízy, ktorá sa týka nás všetkých.

Pozri sa teraz na nás – nosíme na tvári rúška, aby sme chránili seba a iných pred vírusom, ktorý nevidíme. Ale čo tie ďalšie neviditeľné vírusy, pred ktorými

sa potrebujeme chrániť? Ako sa vyrovnáme so skrytými pandémiami tohto sveta, s pandémiami hladu, násilia a klimatických zmien?

Ak máme z tejto krízy vyjsť menej sebeckí, než sme do nej vošli, musíme dovoliť, aby sa nás dotkla bolesť iných. V *Hyperione* od Friedricha Hölderlina je výrok, ktorý sa ma dotýka – nebezpečenstvo, ktoré hrozí v čase krízy, nie je nikdy úplné, vždy existuje cesta von. „Tam, kde je nebezpečenstvo, tam vyrastá aj záchranná sila.“¹ To je geniálnosť v ľudskom príbehu: vždy existuje spôsob, ako uniknúť zničeniu. Ľudstvo musí konať presne tam, v hrozbe samotnej; tam sa otvárajú dvere. Táto Hölderlinova veta ma sprevádza v rôznych chvíľach môjho života.

Toto je chvíľa, keď môžeme snívať naplno, prehodnotiť svoje priority – čo si vážime, čo chceme, čo hľadáme – a zaviazat' sa pracovať v každodennom živote na tom, o čom snívame. To, čo počujem v tejto chvíli, je podobné, ako keď Izaiáš počuje hovoriť Boha skrze seba: Poďte, porozprávajme sa o tom. Odvážme sa snívať.

Boh nás žiada, aby sme sa odvážili vytvoriť niečo nové. Nemôžeme sa vrátiť k falošným istotám politických a hospodárskych systémov, ktoré sme vnímali pred krízou. Potrebujeme ekonomiku, ktorá umožní všetkým prístup k plodom stvorenia, k základným životným potrebám: k pôde, bývaniu a práci. Potrebujeme politiku, ktorá dokáže integrovať a viesť dialóg s chudobnými, vylúčenými a so zraniteľnými, ktorá umožní ľuďom, aby sa zapojili do rozhodovania ovplyvňujúceho ich životy. Potrebujeme spomaliť, vyhodnotiť a navrhnuť lepšie spôsoby spoločného života na tejto zemi.

Je to úloha pre nás všetkých a na jej plnenie je pozvaný každý z nás. Ale je to najmä čas pre ľudí s nepokojom v srdci, s tým zdravým nepokojom, ktorý nás podnecuje k činom. Teraz sa viac ako kedykoľvek predtým odkrýva mylný prístup, ktorý z individualizmu robí organizujúci princíp spoločnosti. Aký bude náš nový princíp?

Potrebujeme hnutie ľudí, ktorí vedia, že sa navzájom potrebujeme, ktorí majú zmysel pre zodpovednosť za iných a za svet. Potrebujeme hlásať, že láskavosť, viera a práca pre spoločné dobro sú veľké životné ciele, ktoré si vyžadujú odvahu a energiu, pretože ľahkovážna povrchnosť a zosmiešňovanie etiky nám neprinášajú nič dobré. Moderná doba, ktorá s takým odhodlaním buduje rovnosť a slobodu, sa teraz pri riešení prichádzajúcich náročných úloh potrebuje s rovnakým úsilím a húževnatosťou zamerať na bratstvo. Bratstvo umožní slobode a rovnosti zaujať v symfónii ich pravé miesto.

Milióny ľudí sa pýtajú sami seba i jeden druhého, kde v tejto kríze môžu nájsť Boha. Napadne mi pretečenie. Mám na mysli veľké rieky, ktoré sa pomaličky plnia, tak postupne, že si to takmer nevšimneš, ale potom príde ten okamih, že voda vystúpi z brehov a vyleje sa. V našej spoločnosti v takýchto „chvíľach pretečenia“ vytryskne Božie milosrdenstvo: prevalí sa, prelomí tradičné hranice, ktoré bránia toľkým ľuďom v prístupe k tomu, čo im prináleží, poprehadzuje naše úlohy a zmýšľanie. Pretečenie nájdeme v utrpení, ktoré kríza odhaľuje, a v tvorivých spôsoboch, akými ľudia reagujú.

Vidím, ako sa medzi nás vylieva prival milosrdenstva. Srdcia sú vystavené skúške. V niekom kríza

vyvoláva novú odvahu a súcit. Niektorých preosieva a oni odpovedajú túžbou pretvoriť svet, iní prichádzajú na pomoc núdzným konkrétnymi spôsobmi, ktoré môžu zmeniť utrpenie nášho blížneho.

Toto všetko ma naplňuje nádejou, že z tejto krízy môžeme vyjsť lepší. Musíme však jasne vnímať, dobre si vybrať a správne konať.

Poďme sa porozprávať, ako to urobiť. Dovoľme, aby k nám prehovorili Božie slová Izaiášovi: *Pod', porozpravajme sa o tom. Odvážme sa snívať.*

PRVÁ ČASŤ

ČAS VNÍMATĚ

VMINULOM ROKU, ROKU ZMENY A KRÍZY, MOJU MYSEL' a srdce preplnili ľudia. Ľudia, na ktorých myslím a modlím sa za nich a niekedy s nimi plačem, ľudia s menami a tvármi, ľudia, ktorí zomreli bez rozlúčky s milovanými, rodiny v ťažkostiach, dokonca hladujúce, pretože ostali bez práce.

Niekedy, keď uvažuješ globálne, môžeš ostať ochromený: na toľkých miestach prebiehajú konflikty, je tu toľko utrpenia a biedy. Zisťujem, že dosť pomáha, ak sa človek sústreďí na konkrétne situácie – vtedy vnímaš tváre, ktoré hľadajú život a lásku v realite každého človeka, každého ľudu. Vnímaš nádej vpísanú do dejín každého národa, veľkolepých dejín, pretože sú to dejiny obety, každodenného boja, životov odovzdaných v sebaobetovaní. Nechcú ťa ohromiť, ale pozvať, aby si uvažoval a odpovedal s nádejou.

Ak chceš vidieť svet taký, aký je, musíš ísť na okraje existencie. Vždy som si myslel, že svet vyzerá z periferie jasnejšie, ale za posledných sedem rokov na pápežskom stolci ma to skutočne zasiahlo. Musíš pomôcť marginalizovaným nájsť novú budúcnosť. Keď chcel Boh obnoviť stvorenie, rozhodol sa ísť na okraj spoločnosti – na miesta hriechu a biedy, vylúčenia a utrpenia, chorôb a samoty –, pretože to boli aj miesta plné

možností: „kde sa rozmnožil hriech, tam sa ešte väčšmi rozhojnila milosť“ (Rim 5, 20).

Ale na perifériu nemôžeš ísť abstraktne. Často myslím na prenasledované národy: Rohingovia, chudobní Ujguri, jezídi – to, čo im urobil ISIS, bolo skutočne kruté, alebo kresťania v Egypte a Pakistane, ktorých zabili bomby odpálené počas modlitby v kostole. Cítim osobitnú náklonnosť k Rohingom. Rohingovia sú v súčasnosti najprenasledovanejšou etnickou skupinou na zemi; pokiaľ môžem, snažím sa im byť nablízku. Nie sú to katolíci ani kresťania, ale sú to naši bratia a sestry, chudobní ľudia ubíjaní zo všetkých strán, ktorí nevedia, kam sa obrátiť. Momentálne sú v Bangladéši tisíce z nich v utečeneckých táboroch uprostred prebiehajúcich nepokojov súvisiacich s covidom. Predstavte si, čo sa stane, keď vírus zasiahne utečenecký tábor. Je to do nebies volajúca nespravodlivosť.

S Rohingami som sa stretol v roku 2017 v Dháke: sú to dobrí ľudia, ľudia, ktorí chcú pracovať a starať sa o svoje rodiny, ale nie je im to dovolené, celá populácia je zahnaná do kúta, izolovaná. Veľmi ma dojíma bratská štedrosť Bangladéša voči nim. Bangladéš je chudobná, husto osídlená krajina, a napriek tomu otvorili dvere 600-tisíc ľuďom. Ich vtedajší predseda vlády mi povedal, ako si Bangladéšania každý deň odrieknu jedno jedlo, aby sa Rohingovia mohli najesť. Keď som minulý rok v Abú Zabí dostal ocenenie – bolo to dosť peňazí – dal som peniaze poslať priamo Rohingom: uznanie moslimov pre iných moslimov.

Ísť konkrétnym spôsobom na okraj spoločnosti, ako v tomto prípade, ti umožní dotknúť sa utrpenia a biedy ľudí, ale umožní aj podporiť a povzbudiť vznikajúce

potenciálne spojenectvá. Ak sa človek zameria na niečo abstraktné, ochromuje ho to, ale ak sa zameria na niečo konkrétne, otvára dvere.

V posledných mesiacoch ma stále sprevádza myšlienka, ako pomôcť iným. Počas lockdownu sa často modlím za tých, ktorí hľadali všetky prostriedky na záchranu životov iných ľudí a zároveň obetovali vlastné životy. Nemyslím tým, že by boli neopatrní alebo nerozvážni, nie, oni nevyhľadávali smrť, snažili sa jej vyhýbať, no niekedy sa to nedalo, pretože nemali dostatočnú ochranu. Ale neuprednostnili záchranu vlastných životov pred záchranou iných. Túto cenu lásky zaplatili mnohé sestry, lekári a ošetrovatelia, ako aj kňazi a rehoľníci, a obyčajní ľudia, ktorých povoláním je služba. Lásku im opätujeme tým, že za nimi smútime a vzdávame im úctu.

Či už si to uvedomovali alebo nie, ich voľba bola svedectvom viery – lepšie je žiť kratší život a slúžiť iným než žiť dlhšie a odolávať tomuto volaniu. Preto v mnohých krajinách ľudia stáli pri oknách alebo na prahoch domov, aby im z vďačnosti a úcty tleskali. Sú to svätí odvedľa, ktorí prebudili niečo dôležité v našich srdciach a vrátili dôveryhodnosť tomu, čo túžime vstúpiť svojím ohlasovaním.

Sú to protilátky proti vírusu ľahostajnosti. Pripomínajú nám, že náš život je dar a rastieme tým, keď dávame seba, nie, keď sa chránime, ale keď sa strácame v službe.

Āký je to protiklad v porovnaní s individualizmom a posadnutosťou sebou samým a nedostatkom solidarity, ktoré prevládajú v našich bohatších spoločnostiach! Nemohli by nám títo opatrovatelia, čo od nás